

TILANNEKUVA TE-PALVELUISSA

Kumppanuus **ekosysteemit** **yhteistyö**
hyvinvointi **kuntakokeilut** **pohjoismainen**
-alueet **asiakas** **työvoimapalvelumalli**
työvoiman **digitalisaatio** **kohtaanto** **jatkuva**
saatavuus **oppiminen**
tiedolla **muutos**
johtaminen

Pohjois-Pohjanmaa⁽²⁰²⁰⁾ – Työllisyyden tilannekuva^(elokuu 2021)

Asukkaita
413 830

Ulkomaalaistaustaisia
3,2 %

Työllisiä
186 791

Työttömiä
19 800

Pitkäaikaistyöttömiä
7 700

Avoimet työpaikat
(kk:n aikana)
11 200

Työttömyysaste
10,6 %
Elokuu 2021

TE-palvelun resurssit (ei sis. ESR)

270

henkilötyövuotta (TE-toimisto,
kuntakokeilut)

n. 48,3 MEUR

Työllisyyden hoito (ELY, TE-
toimisto, kuntakokeilut)

n. 13,1 MEUR

Toimintaraha (TE-toimisto)

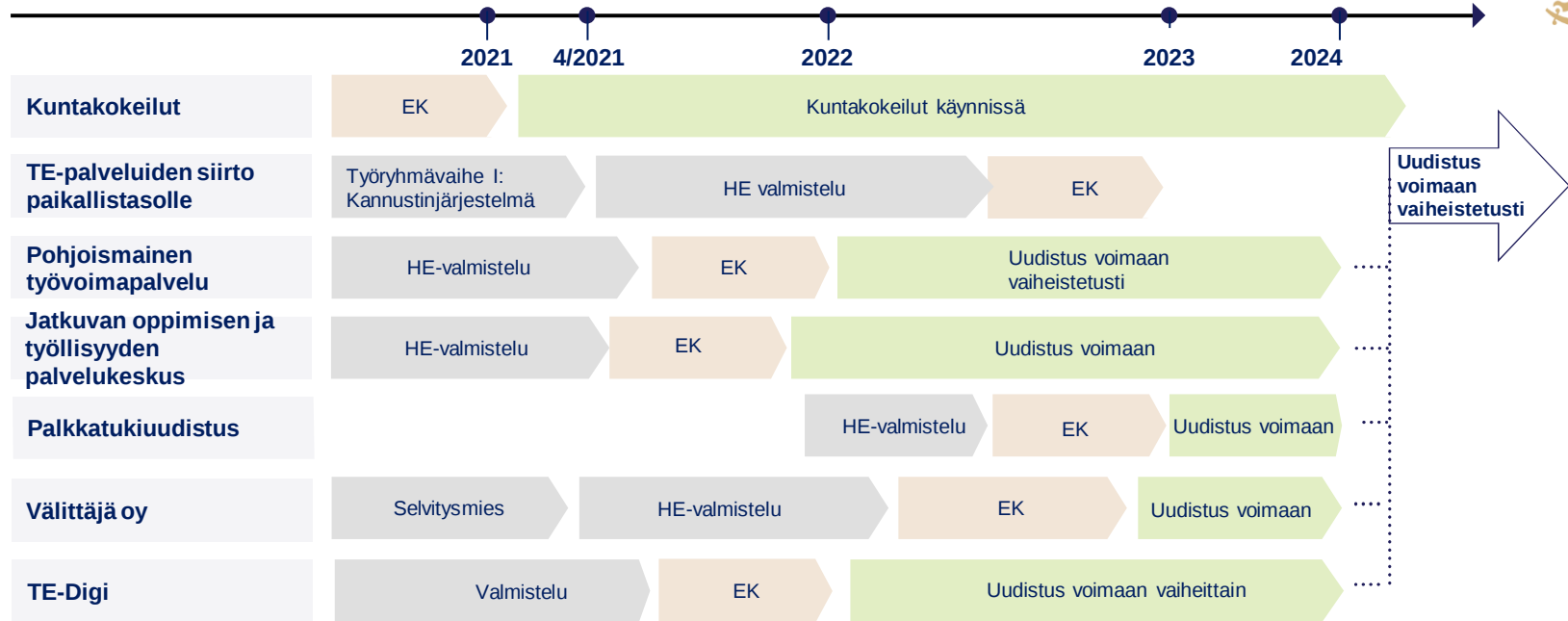

Työllisyyden kuntakokeilut (1.3.2021- 30.6.2023 -2024) Pohjois-Pohjanmaalla

© Karttakeskus Oy, Lupa L4659

TE-palveluiden uudistamisen aikataulu

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TE-palvelut 2024 - kohti pysyvää rakennetta

TE-palvelut 2024 -tavoitteet

- kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä
- saavuttaa valtiovarainministeriön työllisyysvaikutusarvioinnin mukaisesti 7 000-10 000 uutta lisätyöllistä. Arvioitujen työllisyysvaikutusten perustana uudistuksessa on kannustava rahoitusmalli.
- vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä lähipalveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia

Miksi TE-palvelut siirretään kunnille?

- Palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita.
- **Kunnan työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta.**
- **Kunnilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin paremmin sopivia palveluja.**
- Siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa niitä kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä.

Keskeiset kokonaisuudet

1. Kannustavan rahoituksen elementit

- Kunnan työttömyysturvan rahoitusvastuun aikaistaminen
- Työttömien aktivointi ei vaikuttaisi työttömyysturvan rahoitusvastuuseen
- Kunta ja valtio jakaisivat työvoimapalveluiden rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta

2. Kuntien järjestämisvastuun määrittely

- Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja kuntien mahdollisuus suoriutua tehtävistään
- Miten varmistetaan riittävän suuret kokonaisuudet – kuntien vapaaehtoinen / lakisääteinen yhteistyö
- Valtiolle ei jää vastuu yksittäisten kuntien palveluista

3. Valtakunnalliset keskitettävät palvelut

- Tarkentuvat järjestämisvastuun määrittelemisen jälkeen

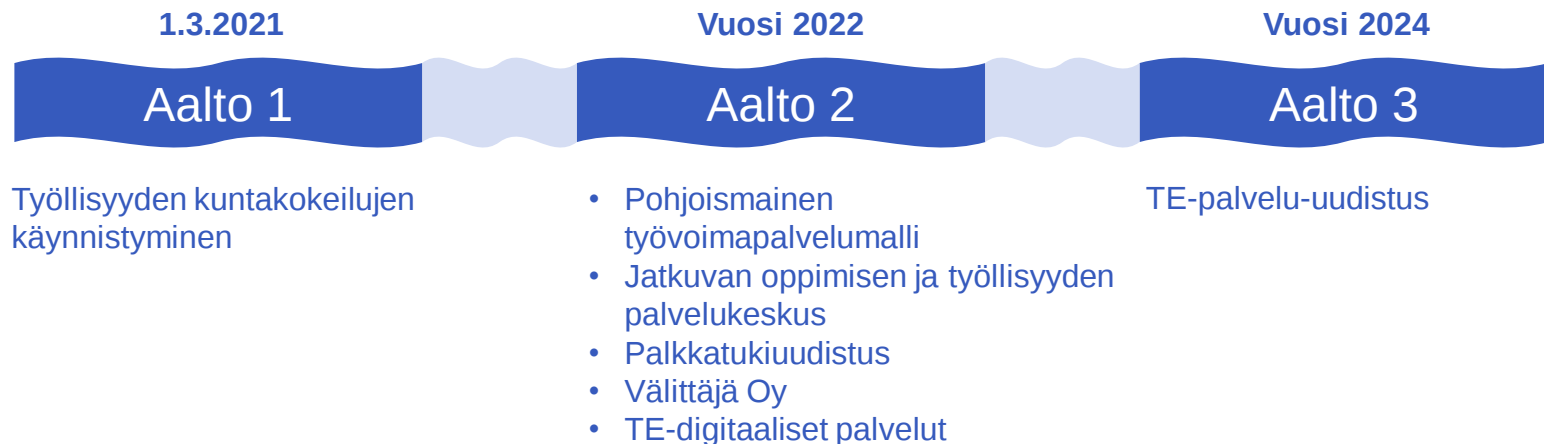
4. Rakenteet

- Vaikutukset TE-toimistoihin, ELY:hin ja KEHA- keskukseen

5. Aikataulu

- Kuntien järjestämisvastuu alkaa vuoden 2024 aikana. Kuntakokeilulle säädetään jatko siihen asti.

Kolme aaltoa pysyvään palvelurakenteeseen

Virkamiesvalmisteluryhmät HE-sisällön tuottajina

- TE-palvelut 2024 –uudistuksen HE on tavoitteena antaa eduskunnalle 09/2022.
- Esivalmistelun perusteella tunnistettiin kuusi valmistelukokonaisuutta, joille on perustettu vastuulliset virkamiesvalmisteluryhmät:
 - virkamiesvalmisteluryhmät koostuvat TEM:n, OKM:n, STM:n ja VM:n keskeisistä asiantuntijoista
 - virkamiesvalmisteluryhmien puheenjohtajat kutsuttiin TEM:stä, VM:stä, KEHA:sta ja Pohjois-Savon ELY:stä.
- Virkamiesvalmisteluryhmien tehtävänä on tuottaa HE-sisältöesityksiä poliittisen päätöksenteon tueksi
- Laajan asiantuntemuksen varmistaminen HE-valmistelussa tapahtuu työvoimapolitiikan palvelurakenne –alatyöryhmässä (mm. lähete keskustelut) ja asiantuntija –sparrausryhmien kautta. Myös erilaiset osallistavat tilaisuudet ja yhteiskehittämisen työpajat käynnistyvät syksyn kuluessa.

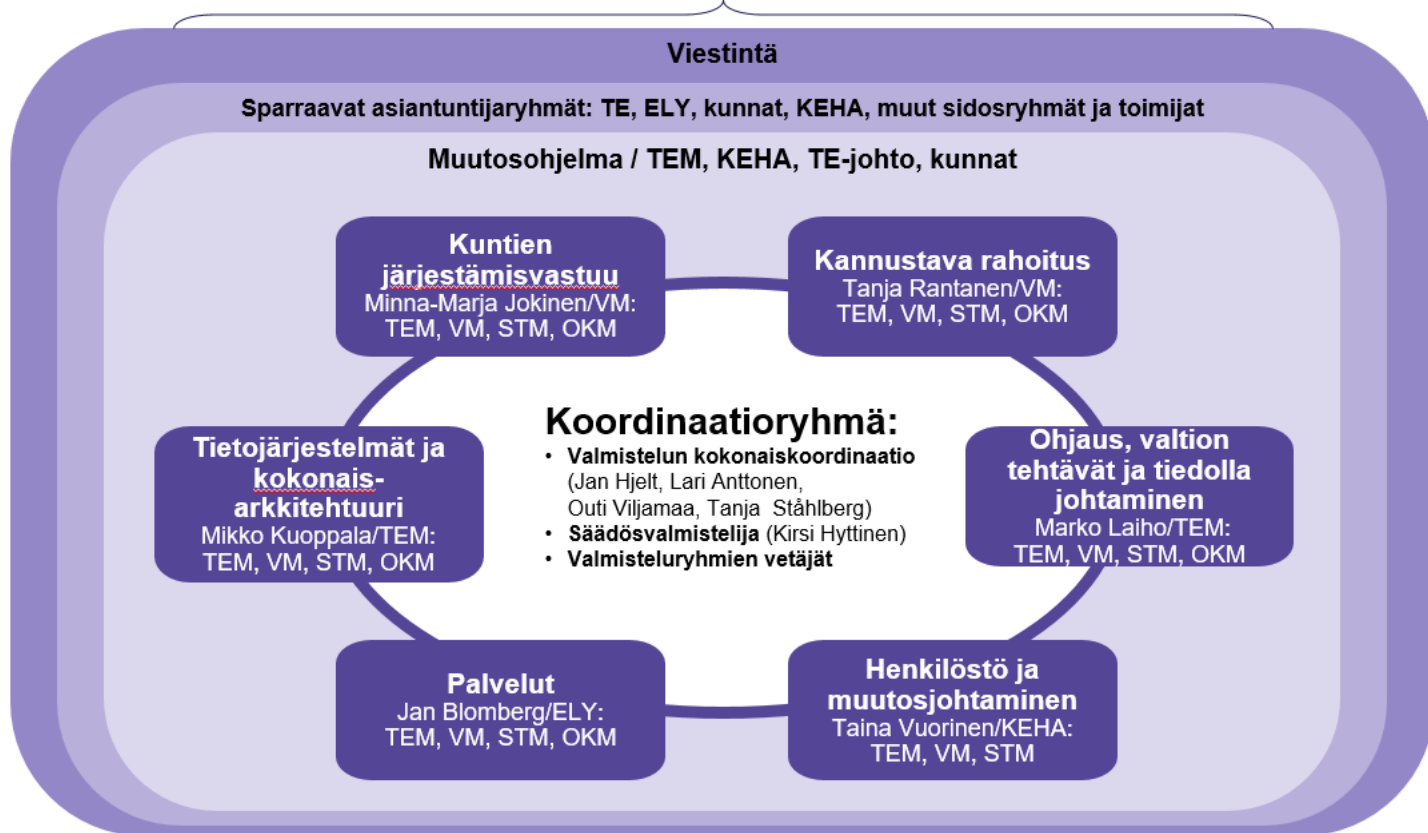
Lähtökohdat järjestämisvastuuta koskevassa valmistelussa

- Järjestämisvastuu tarkoittaa kuntalain mukaan vastuuta järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.
- Asukkaiden/ palvelujen käyttäjien perusoikeuksien on toteuduttava:
 - Yhdenvertaisuus
 - Palvelujen saatavuuden turvaaminen
 - Kielelliset oikeudet
- Kuntien osalta toteuduttava perustuslailliset reunaehdot
 - Kansanvaltaisuuden varmistaminen ja itsehallinnon peruspiirteiden säilyminen
 - Rahoitusperiaatteen toteutuminen

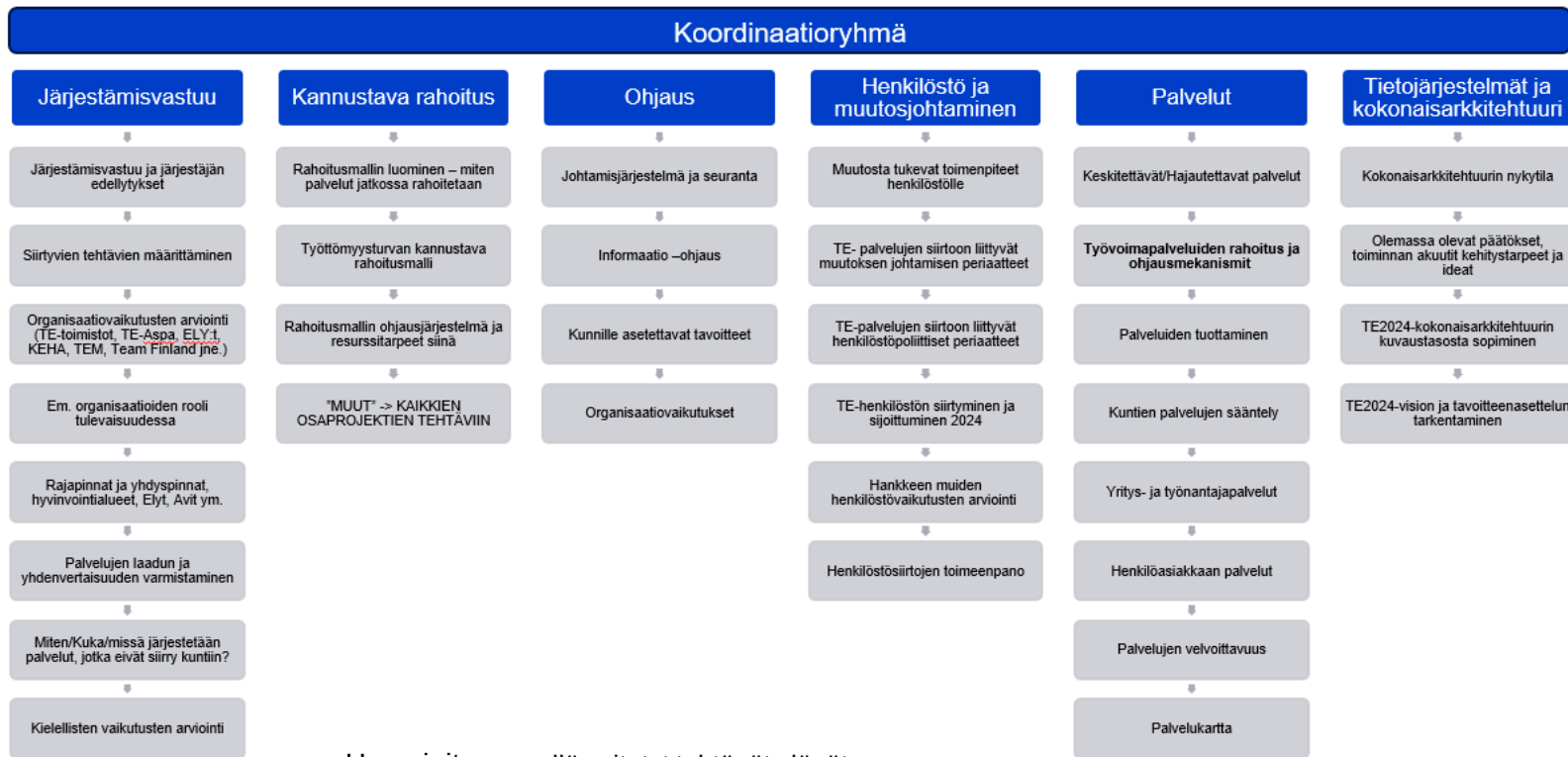
Työllisyyden ministerityöryhmä

TEM2024

Työvoimapolitiikan palvelurakenne -alatyöryhmä

Käsiteltäviä asioita / valmisteluryhmä

Huomioitavaa: yllä esitetyt tehtävät elävät valmistelun kuluessa, ne täydentyvät ja ovat osin limittäisiä eri ryhmien valmistelussa

Järjestämismvastuun perusvaihtoehdot

Järjestämismvastuu kaikilla kunnilla, yhteistoimintaan hakeutuminen vapaaehtoisista	Laissa säädetään edellytykset järjestämismvastuulliselle taholle, lisäksi valtioneuvoston ns. perälaudasääntely	Järjestämismvastuu vain laissa säädettyille kunnille – uusi sääntelytapa – ei käytössä vielä (Hki sote-uudistuksessa)
Kunnat järjestäisivät palvelut itse tai vapaaehtoisessa yhteistoiminnassa. Kunta voisi käyttää palvelujen tuottamisessa parhaaksi katsomaansa tahoa (esim. omistamaansa yhtiötä). Julkisen vallan käyttöä sisältävien hallintotehtävien tulee säilyä kunnalla itsellään.	Järjestämismvastuu lähtökohtaisesti kaikilla kunnilla ja myös rahoitusvastuu kaikilla kunnilla, mutta laissa säädetäisiin järjestämismvastuulliselta taholta edellytettävistä kriteereistä. Tarkoitaisi käytännössä, että osa kunnista joutuisi järjestämään tehtävän yhteistoiminnassa. Edellyttäisi todennäköisesti, että valtioneuvostolle säädetäisiin toimivaltaa tilanteessa, jossa yhteistoimintarakenteita ei vapaaehtoisesti syntyisi (ns. perälaudasääntely). Valtioneuvoston toimivallan vaihtoehtona on, että yhteistoimintarakenteista ja alueista säädetäisiin laissa suoraan.	Järjestämismvastuu annettaisiin vain tietyille kunnille, joiden katsottaisiin olevan resursseltaan riittävän vahvoja tehtävien järjestämiseen (ns. vahva eriyttäminen). Tunnistettavissa on seuraavat alavaihtoehdot: a) Laissa nimetyt kunnat järjestävät palvelut vain omille asukkaalleen. Mikä taho järjestää muiden kuntien asukkaiden palvelut? Vaihtoehtoisiksi jäävät käytännössä valtio tai tulevat hyvinvointialueet. b) Laissa nimetyt kunnat järjestävät palvelut omille asukkaalleen ja laissa määritellyn alueen asukkaalle.
Perinteinen tapa säätää kuntien tehtävistä	Vakiintunut tapa säätää kuntien yhteistoimintavelvoitteista. Käytetty mm. Paras-lainsäädännössä sekä pelastustoimen järjestämisessä	Uusi tehtävien eriyttämisen ja sääntelyn tapa. Sote-uudistuksen PeV-lausunnossa käsitelty Hgin osalta.
Mahdolliset perustuslakiriskit liittyvät erityisesti palvelujen saatavuuteen ja yhdenvertaisuuteen	Perustuslainmukaisuuden arvioinnin kannalta olennaista, että asukkaan eli palvelujen käyttäjän perusoikeuksien toteutumisen ja yhdenvertaisuuden vuoksi tehtävän järjestämisen voidaan katsoa edellyttävän laajempaa väestöpohjaa ja vahvempia resursseja. Samanaikaisesti on kiinnitettävä erityistä huomiota kansanvaltaisuuteen, kunnan toimialaan ja rahoitusperiaatteeseen liittyvien eli kunnan itsehallintoa koskevien vaatimusten toteutumiseen	Molemmissa alavaihtoehdoissa tulisi ratkaista, miten rahoitus toteutettaisiin. Vaihtoehdossa b) rahoitusvastuu olisi todennäköisesti kaikilla kunnilla, vaikka järjestämismvastuu olisi vain laissa nimetyillä kunnilla. Tällöin ratkaistavaksi tulisi merkittäviä, kansanvaltaisuuteen sekä kunnalliseen itsehallintoon liittyviä perustuslaillisia kysymyksiä, jos kaikilla rahoitusvastuussa olevilla kunnilla ei olisi mahdollisuutta osallistua tehtävän järjestämistä koskevaan päätöksentekoon

Työllisyyden ministeriryhmä 1.9.2021:

*Ministerityöryhmä linjasi, että palvelut siirrettäisiin kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka **työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä**. Tämä vastaa kokoluokaltaan nyt käynnissä olevien työllisyyden kuntakokeilujen vähimmäiskokoa. Näin turvataan, että TE-palveluiden järjestämiseen on riittävästi resursseja ja että palvelut ovat yhdenvertaisesti työnhakijoiden saatavilla kaikkialla Suomessa.*

Jos kunta ei täytä yksin palvelujen järjestämisen kriteerejä, sen olisi muodostettava yhteistoiminta-alue toisen tai toisten kuntien kanssa. Yhteistoiminta-alueiden tulisi olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita. Lisäksi yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulisi olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa.

Yhteistoimintaan velvoitetut kunnat voisivat itse päättää yhteistoiminnan muodosta kuntalaissa säädetyn mukaisesti, eli perustavatko ne esimerkiksi kuntayhtymän. Kunnat voisivat itse päättää myös alueesta, jolla yhteistoiminta toteutetaan, kuitenkin edellä esitetyt kriteerit huomioiden.

Kuntien yhteistoiminnan toteutumisen varmistamiseksi lainsäädäntöön liitettäisiin niin sanottu perälautasäännös. Siinä säädettäisiin määräajasta, johon mennessä kuntien tulisi päättää yhteistoiminnasta. Jos päätöstä ei olisi tehty, asiasta päättäisi valtioneuvosto

Uudistus aiheuttaa aluehallintoon muutoksia. Siltä osin kuin TE-toimistojen palvelut eivät siirry kunnille, ne siirtyvät ELY-keskuksille tai ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle (KEHA-keskus). Siirtyvistä palveluista linjataan tarkemmin myöhemmin syksyllä.

Ministerityöryhmä totesi kokouksessaan, että TE-toimistojen henkilöstö siirtyy kuntiin virkamieslain mukaisesti liikkeenluovutuksella tehtäviensä mukana ja pääsääntöisesti voimassa olevilla tehtäväkuvilla.

Työllisyyden ministeriryhmän tiedote 1.9.2021

Ministerityöryhmä linjasi 28.9.: Kunnille siirtyy pääosa henkilö-, työnantaja- ja yrityspalveluista

- ”Työllisyyden edistämisen ministerityöryhmä linjasi 28.9.2021, että pääosa nykyisin TE-toimistojen vastuulla olevista henkilöasiakas-, työnantaja- ja yrityspalveluista siirtyisi kuntien vastuulle vuonna 2024. Näiden palvelujen hankintatehtävät siirtyisivät myös ELY-keskuksilta kunnille. Valtio vastaisi työllisyydenhoidon järjestelmästä ja sen valtakunnallisesta toimivuudesta.
- Tällä hetkellä valtion viranomaiset, eli TE-toimistot, TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus ja ELY-keskukset, järjestävät työvoima- ja yrityspalvelut joko itse tai hankkivat ne osittain tai kokonaan palvelujen tuottajilta.
- Valtiolla on viime kädessä vastuu työvoimasta. Valtio vastaisi työllisyydenhoidon palvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta, kuten tietojärjestelmästä ja kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden arvioinnista. Valtiolla olisi kokonaisvastuun lisäksi ylläpitäminen ja valtakunnallinen koordinoiva rooli palvelukokonaisuuksissa, joilla edistetään kansallisesti merkittäviä työllisyystoimenpiteitä yhdessä kuntien kanssa. Tällaisia palvelukokonaisuuksia olisivat esimerkiksi äkilliset rakennemuutostilanteet ja kansainväliset rekrytoinnit.”

Pohdintoja

- Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvien ongelmien ratkaiseminen edellyttää uusia toimintatapoja sekä TE- palveluissa että muissa yrityspalveluissa (esim. työperäinen maahanmuutto, uudet palvelut (esim. TE-Live), yhteinen alueellinen viestintä alueiden mahdollisuuksista), yhteisten toimintamallien rakentaminen (esim. kumppanuussopimukset, Työmarkkinatorin aluesivut, BusinessAsema)
- Lähipalvelut sekä työnhakija- että työnantajapalveluissa korostuvat siirryttäessä pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin (5/2022-) ja edelleen kunnallisiin TE-palveluihin (2024-).
- Alue- ja paikallistason tilanteet ovat vaihtelevia/ erilaisia; palvelujen räätälöintiä ja ketteryttä palvelujen tuottamisessa voi ennakoida tarvittavan. Suurhankkeiden tilanteet edellyttävät maakuntarajat ylittäviä toimintamalleja.
- Palveluita tuotetaan yhä enemmän ekosysteemeissä: Kumppanuutta ja toistemme osaamista korostaen. Palveluiden selkokielineen viestintä.
- Erilaiset uudistukset luovat uusia yhdyspintoja (esim. hyvinvointialueiden käynnistyminen 1/2023-, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus syksy 2021-) ja asiakkaiden palveluprosesseja tulee kehittää ennakolluulottomasti yhdessä palvelujen saumattomuuden turvaamiseksi. Palvelumuotoilun mahdollisuudet.

Miten valmistaudumme yhdessä tulevaan?

Valmistautumisesta

1. Järjestämisvastuu

- Vastuun sisältö (keskitettävät palvelut, siirtyvät palvelut, valtion palvelut)
- Asiakkaat ja heidän palvelutarpeensa, yhteinen tilannekuva

2. Yhdyspinnat muihin kokeiluihin ja uudistuksiin

- Työllisyyden kuntakokeilut (3 kpl): 3/2021-); esivaihe TE2024- malliin.
- Pohjoismainen työvoimapalvelumalli käyttöön jo 5/2022-.
- PoPSote uudistuksen käynnistyminen: Palveluiden järjestämisvastuun siirto 2023
- Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP); Maakunnallinen, sopimusperusteinen malli 2022 ajan. Vuonna 2023 sopimus PoPSote:n kanssa.
- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen työn käynnistyminen (OKM, TEM)
- Työperäisen maahanmuuton eri hankkeet

3. Yhteisen valmistautumisen projektointi?

- Onko meillä tarvetta yhteiseen työhön?
- Tarvitaanko perehdyttämistä (vrt. Kuntakokeilut)?
- Viestintä?

Alueellinen hanketyö

Lakeus

Hailuoto, Kempele, Liminka,
Lumijoki, Muhos, Tyrnävä

Rannikkoseutu

Kalajoki, Merijärvi, Pyhäjoki,
Raahe, Siikajoki

Oulu

